

Pripomienky KOZ SR k návrhu rozpočtu vybraných kapitol

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

V rozpočte na rok 2018 **nie je napočítaná valorizácia platových taríf pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl**. Požadujeme navýšiť finančné prostriedky za týmto účelom minimálne v objeme, ktorý garantuje Programové vyhlásenie vlády SR, resp. vo vyššej sume, ktorá bude dohodnutá v KZVS na rok 2018. Je neakceptovateľné, aby v návrhu rozpočtu na rok 2018 nebolo započítané navýšenie platových taríf pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl, keďže **zvyšovanie plátov týchto skupín zamestnancov školstva vláda SR opakovane deklaruje ako jednu zo svojich hlavných výdavkových priorít**.

Napriek tomu, že sa platy pedagogických a odborných zamestnancov a učiteľov vysokých škôl každoročne zvyšujú, v medzinárodnom porovnaní sú stále nízke, čo má vplyv na nedostatočnú atraktivitu týchto profesií, a tým aj na kvalitu výsledkov vzdelávania. Priemer **OECD je 88% z príjmu vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov, v SR je to len 63%**.

Ďalej požadujeme započítať do rozpočtu na roky 2018 až 2020 výdavky na výraznejšie **zvyšovanie plátov začínajúcich učiteľov** tak, aby sa povolanie pedagóga stalo ekonomicky motivujúce aj pre najlepších absolventov.

Zvyšovanie platových taríf zamestnancov vykonávajúcich niektoré práce vo verejnom záujme v roku 2018 o 4%, ako aj v nasledujúcich rokoch je, nielen z pohľadu rastúcej inflácie, absolútne nedostatočné. Zamestnanci, ktorých ani funkčný plat v niektorých profesiách vo verejnej správe **nedosahuje výšku minimálnej mzdy**, sú dlhodobo odsúvaní na okraj záujmu politikov. V období ekonomického rastu je viac ako žiaduce ich ekonomické postavenie, a tým aj životnú úroveň, výraznejšie zlepšiť.

Minimálna mzda má podľa návrhu v roku 2018 vzrásť na úroveň **480 €**, t. j. o 10%. Rozdiel medzi základnou výškou minimálnej mzdy (vyžaduje sa základné vzdelanie, vykonávajú sa najjednoduchšie pracovné činnosti) a platovou triedou vysokoškolsky vzdelaného zamestnanca, napr. v 10. platovej triede v 1. platovom stupni podľa základnej stupnice platových taríf, bude **len 35 €**. To spôsobuje čoraz výraznejšie stieranie rozdielov v odmeňovaní na základe potrebnej kvalifikácie, zručností a dosiahnutého vzdelania. Je nevyhnutné bezodkladne upraviť uvedenú stupnicu platových taríf tak, **aby začínala na úrovni minimálnej mzdy a potrebné výdavky zahrnúť do návrhu rozpočtu na rok 2018**.

Ministerstvo zdravotníctva SR

Jednou zo základných podmienok **poskytovania zdravotnej starostlivosti** včas a v požadovanej kvalite je dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov zdravotníckych zariadení. Zabezpečiť ich dostatočný počet je možné iba za predpokladu, že zdravotnícke zariadenie disponuje potrebným objemom finančných zdrojov od zdravotných poisťovní. Zdroje zdravotných poisťovní pozostávajú z odvodov ekonomicky aktívnych obyvateľov, počtom však prevažujú ekonomicky neaktívni obyvatelia, za ktorých je platcom poisťného štát. Podľa podkladov zdravotných poisťovní a tiež Úradu pre dohľad nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti, finančne najnákladnejšou skupinou poisťencov sú ekonomicky pasívni občania, najmä seniori. Platby štátu za svojich poisťencov hradené v predchádzajúcich

rokoch boli mesačne v rozpätí od 32,22 € v roku 2014 do 36,68 € v roku 2016, čím nepokryli ani 50% reálne vynaložených nákladov zdravotnými poisťovňami na zdravotnú starostlivosť týchto poistencov. Napriek očakávaniam, odvody ekonomicky aktívneho obyvateľstva do zdravotného poistenia **nie sú dostatočné na vyrovnanie štátom vytvoreného deficitu** a popri celoročne napätej situácii vyvolávajú potrebu úpravy rozpočtu (viď roky 2015 aj 2017) **aj nesystémového oddĺženia najmä koncových zdravotníckych zariadení.**

Z predloženého návrhu rozpočtu pre zdravotníctvo je zrejmé, že pri hradení nákladov zdravotnej starostlivosti aj v roku 2018 by mali prevažovať platby ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Príjmy zdravotných poisťovní od ekonomicky aktívnych občanov v roku 2018 oproti plánovaným príjmom za rok 2017 by sa mali zvýšiť o viac ako 329 mil. € a oproti očakávanej skutočnosti za rok 2017 tiež o viac ako 213 mil. €.

Celkový finančný objem platieb za poistencov štátu v roku 2018 oproti plánovanému objemu za rok 2017 by sa mal zvýšiť, je však výrazne nižší oproti platbám v rokoch 2015 a 2016. Predkladateľ návrhu túto skutočnosť nezdôvodnil úbytkom svojich poistencov, ani iným relevantným dôvodom.

Dlhodobou predkladanou požiadavkou, na ktorej sa **zhodli zástupcovia zamestnancov aj zamestnávateľov je požiadavka, aby štát za svojich poistencov platil odvody na zdravotné poistenie na úrovni 5% zo zákonom určeného vymeriavacieho základu.** Uvedený objem zdrojov by vytvoril predpoklady na vyplatenie zákonom garantovaných mzdových nárokov zamestnancov a ďalších nevyhnutných nákladov spojených s poskytovaním zdravotnej starostlivosti.

V predchádzajúcich rokoch sme už požadovali, ale doposiaľ nedosiahli, zmenu príslušnej legislatívy tak, aby zo zdrojov povinného zdravotného poistenia nebola financovaná činnosť Úradu pre dohľad nad poskytovaním zdravotnej starostlivosti, aby sa neposkytoval príspevok Národnému centru zdravotníckych informácií a tiež, aby výška správneho fondu zdravotných poisťovní nebola naviazaná na celkový objem vybraného poistného. Uvedené zmeny a tiež platby štátu na úrovni reálnych výdavkov na jeho poistencov by podľa nášho názoru umožnili **stabilizáciu zamestnancov zdravotníckych zariadení a poskytovanie zdravotnej starostlivosti zodpovedajúce aktuálnym medicínskym poznatkom.**

Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Civilné letectvo

Navrhovaný limit výdavkov v oblasti **civilného letectva**, t. j. každoročne 1 mil. €, na bežné transfery do civilného letectva nezabezpečuje ani základné potreby letiskových spoločností na zabezpečenie činností podľa §56a zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – výdavky na účely bezpečnostnej ochrany letísk, riadenie a vybavenie letov oslobodených od odplát, výkon záchranných a hasičských služieb. Potreby sú viacnásobne vyššie, ročne takmer 7 mil. €, čo štát v priebehu roka plní nesystémovými rozpočtovými opatreniami. Tento postup má však nielen negatívny vplyv na chod a rozvoj letísk (nepravidelný a neistý prísun finančných prostriedkov), ale predovšetkým na zamestnanosť, pracovné podmienky zamestnancov, ako aj samotné kolektívne vyjednávanie kolektívnych zmlúv. KOZ SR žiada rozpočtovať finančné prostriedky

vo výške v súlade so zabezpečením úloh vyplývajúcich pre letiskové spoločnosti zo zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve.

Cestná infraštruktúra

Nevyhnutným predpokladom kvalitného fungovania dopravného systému je dobudovanie základnej dopravnej infraštruktúry, a to najmä ciest, ktoré realizujú väčšinu prepravných vzťahov a uspokojujú podstatnú časť dopravných potrieb na Slovensku, pričom na realizáciu tejto úlohy je potreba navýšiť limit výdavkov pre **Národnú diaľničnú spoločnosť** o cca 244 mil. € a to predovšetkým na výstavbu diaľnice D1 medzi Bratislavou a Košicami, rýchlostných ciest R2, R3, R4, R7 atď.

Vzhľadom k tomu, že v roku 2017 nebolo realizované zvýšenie príjmov z predaja elektronických diaľničných známok a z dôvodu zvýšenia ich cien, je potrebné na zabezpečenie opravy a údržby diaľnic a rýchlostných ciest, navýšiť plánovaný rozpočet o 8 mil. €, t. j. minimálne na úroveň 24 mil. €.

Vzhľadom na neuspokojivý technický stav ciest a mostov v správe **Slovenskej správy ciest** (ďalej len „SSC“), t. z. dlhodobým nedofinancovaním údržby a opravy týchto objektov, nemožno dosiahnuť štandard údržby ciest I. triedy. Požiadavka na zvýšené potreby finančných prostriedkov je vytvorená na základe poznania súčasného stavu prideľovania bežných výdavkov v kontexte predchádzajúceho vývoja a technického stavu ciest a mostov v správe SSC. Na dofinancovanie bežnej údržby a opravy ciest I. triedy je potrebné zvýšiť o cca 32,5 mil. € a na veľkoplošné opravy vozoviek podľa stanoveného prerozdelenia na jednotlivé kraje 50 mil. €/každoročne.

Návrh limitov kapitálových výdavkov na výstavbu ciest I. triedy už niekoľko rokov absolútne nepostačuje ani na základné úlohy vyplývajúce pre SSC v oblasti prípravy projektov pre čerpanie OPII, výstavby cestnej siete a najmä riešenia majetkovoprávnej prípravy pozemkov pod existujúcimi cestami I. triedy, kde sa množia neriešené požiadavky vlastníkov a s tým súvisiacich súdnych sporov. Nesystémovým financovaním tejto oblasti dochádza k ohrozovaniu čerpania OPII (nepripravujú sa projekty) a zároveň k neplneniu si povinností voči právnickým a fyzickým osobám z dôvodu nevysporiadavania uzatvorených zmlúv týkajúcich sa majetkovo právnych vzťahov.

Platy zamestnancov Slovenskej správy ciest – naďalej pretrváva stav, kedy sú finančné prostriedky na platy zamestnancov značne poddimenzované. SSC, od jej skonštituovania 1.2.2005 do dnešného dňa, pravidelne zápasí s problémami súvisiacimi s rozpisom záväzných ukazovateľov na platy, odvody, bežné transfery a počet zamestnancov. Aj v roku 2018 bude tento problém pretrvávajúť a sa prehľbovať nakoľko veková štruktúra kvalifikovaných zamestnancov je v nadpolovičnej väčšine nad hranicou 50 – 55 rokov a na druhej strane nie je možné na ich miesto prijať nových mladších zamestnancov za súčasných platových podmienok. Preto je potrebné navýšiť finančné prostriedky na platy zamestnancov SSC minimálne o 10 %.

Železničná infraštruktúra

Suma 491 mil. €, na zabezpečenie zmluvy o prevádzkovaní **železničnej infraštruktúry** so Železnicami Slovenskej republiky a zmlúv o **dopravných službách vo verejnom záujme pre**

železničnú osobnú dopravu, sa nemení už viac rokov a podľa nášho názoru je nedostatočná z nasledovných dôvodov:

1. Železnice Slovenskej republiky (ďalej len „ŽSR“) požadujú od MDV SR – štátu, vyššiu sumu do zmluvy už niekoľko rokov. Tá je potrebná na stále sa zvyšujúce kvalitatívne nároky na prevádzku železničnej infraštruktúry (je k tomu dostatok materiálov, ktoré ŽSR vypracovali).
2. Oceňujeme, že štát má záujem, aby sa preprava tovarov presúvala z ciest na železnicu. ŽSR zo sumy 272,5 mil. € poskytuje 22,5 mil. € nákladným dopravcom, ako „zľavu“ za prístup k železničnej infraštruktúre. Táto suma sa taktiež niekoľko rokov nezmenila. Na rýchlejšie napĺňanie tohto záväzku navrhujeme podstatné zvýšenie tejto „kompenzácie“.
3. Na zmluvy o dopravných službách vo verejnom záujme pre železničnú osobnú dopravu sa situácia vo výške rozpočtovanej sumy, takisto opakuje niekoľko rokov. Všeobecný záujem je zvyšovať kvalitu vlakov a dopracovať sa k „grafikonu osobnej vlakovej dopravy“, ktorý bude odzrkadľovať potreby 21. storočia. Preto je dôležité, aby sme sa vážne zaoberali požiadavkami Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s. (ďalej len „ZSSK“) na navýšenie „vlakokilometrov“ a na obnovu mobilného parku. ZSSK, ako národný dopravca, musí byť konkurencieschopný na liberalizovanom dopravnom trhu.
4. Zásadne žiadame doplniť u subjektov 16. ŽSR a 24. ZSSK do textu, kde sa stanovuje výška mzdových prostriedkov (ŽSR 169 mil. € a ZSSK 74,5 mil. €), „Hlavná kniha, príloha č. 1 – Rozpočtovanie príjmov a výdavkov ostatných subjektov verejnej správy v metodike ESA 2010“ **ak sa v kolektívnej zmluve nedohodne inak.**
5. Na základe uvedeného navrhujeme navýšiť výdavky v kapitole MDV SR - Príloha č. 3 k zákonu č. ..../2017 Z. z., Výdavky štátneho rozpočtu na rok 2018.

Rozvoj bývania

I napriek rozpočtovanej finančnej čiastke 40 mil. € na výstavbu a obnovu bytového fondu žiadame vyčleniť finančné prostriedky, ktoré budú zodpovedať základným požiadavkám a potrebám v oblasti výstavby a obnovy bytového fondu na úroveň cca 50 mil. €.

Neznižovať a zachovať príspevok štátnu prémii v stavebnom sporení, čo prispieva aj k rozvoju individuálnej bytovej výstavby, obdobne aj ŠFRB.

Podpora na obstaranie **náhradných nájomných bytov**, ktorá je poskytovaná v súlade so zákonom č. 261/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií na obstaranie náhradných nájomných bytov v znení zákona č. 134/2013 Z. z. V súlade so zákonom č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov sú mestá a obce povinné poskytnúť bytovú náhradu pre tých občanov, ktorým bolo vydané rozhodnutie o priznaní nároku na bytovú náhradu. Ministerstvo musí v rozpočte alokovať objem finančných prostriedkov na zabezpečenie financovania obstarania náhradných nájomných bytov nakoľko na poskytnutie dotácie majú mestá a obce zákonný nárok.

Bytovú náhradu riešia mestá a obce obstaraním náhradných nájomných bytov a v prípade splnenia zákonných podmienok im vzniká nárok na poskytnutie tejto dotácie, a preto je potrebné v kapitole ministerstva vytvoriť zdroje vo výške cca 23,3 mil. € na financovanie obstarania náhradných nájomných bytov, súvisiacej technickej vybavenosti a pozemkov k týmto bytom.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V kapitole **Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR navrhuje KOZ SR rozpočtovať finančné prostriedky na rok 2018 na úhradu nákladov vzniknutých výkonom odborovej kontroly nad BOZP**. Finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu SR poukazované KOZ SR, budú použité na úhradu nákladov pre zabezpečenie výkonu odborovej kontroly nad stavom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Uvedené finančné prostriedky sú využívané v zmysle rozpočtových pravidiel a pokynov MPSVR SR a budú vedené na samostatnom účte KOZ SR.

Na základe neustáleho zvyšovania prevádzkových nákladov, ktoré nedokážeme ovplyvniť, **KOZ SR žiada o valorizáciu týchto finančných prostriedkov**. KOZ SR, ako sociálny partner, je zaviazaná aj plnením úloh vyplývajúcich zo „Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike a programu jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom trvania do roku 2020“. Táto úloha v oblasti BOZP bola pripravená v nadväznosti na predpokladané zámery, ciele a nástroje stratégie Európskej únie v oblasti BOZP do roku 2020. Sme presvedčení, že je potrebné podporiť realizáciu preventívnych a ochranných opatrení v oblasti BOZP, čo sa musí stať trvalou súčasťou zlepšovania všeobecnej kultúry práce, pracovného prostredia a ochrany života a zdravia pri práci. Oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci má byť súčasťou aj celoživotného vzdelávania zamestnancov a zástupcov zamestnancov, ale i manažérov. Avšak pre plnenie týchto zámerov je potrebné vytvoriť aj adekvátne finančné zabezpečenie.